

PERINNETIETOVERKOSTON TAPAAMINEN OULU 4-5.2.2026

Kokousmuistio

Tiivistelmä

Perinnetietoverkoston neljäs kokous järjestettiin Oulussa, joka on vuonna 2026 Euroopan kulttuuripääkaupunki. Verkoston tapaaminen koostui Pohjoismaisesta osuudesta, jossa heräteltiin vuonna 2021 esitettyä aloitetta lisätä Pohjoismaista yhteistyötä koskien perinteisen tiedon ja perinteisten kulttuuri-ilmuusten suojaa myös Saamen kotiseutualueella Ruotsissa ja Norjassa, sekä Tanskan osalta Grönlannissa. Yhteistyön lisäämistä kannatettiin ja kokouksessa pohdittiin vaihtoehtoja. Aamuseminaarissa keskityttiin perinnetiedon suojelun kannalta sekä mahdollisuuksia että uhkia tarjoavaan generatiiviseen tekoälyyn ja siihen liittyviin kysymyksiin. Lopuksi kuultiin päivitykset ajankohtaisista asioista verkostoon kuuluvilta ministeriöiltä ja viranomaisilta sekä muilta asiantuntijoilta.

Keskiviikko 4.2.2026, Oulun kaupungintalo

14:30 Pohjoismainen saamelaista perinnetietoa koskeva tapaaminen, Oulun kaupungintalon Juhlasali (kieli: englanti)

Avauspuheenvuoro

Verkoston uusi puheenjohtaja Juha Rintamäki avasi kokouksen etäyhteydellä. Perinnetietoverkoston jäsenet ml. etänä olevat Pohjoismaiden edustajat esittäytyivät kokouksen aluksi. Puheenjohtaja piti puheensa englanniksi, eikä tulkausta ollut saatavilla. Puheenjohtaja kertoi aloittaneensa ministeriön kulttuuri- ja taidepolitiikan ylijohtajana vuoden alussa ja että verkoston puheenjohtaminen on tärkeää, paitsi sen tavoitteiden vuoksi myös siksi, että Koillis-Lapilla on hänelle erityinen asema. On tärkeää perehtyä saamelaisen perinteisen tiedon suojeluun eri näkökulmista ja siksi onkin todella hienoa, että verkoston kokouksissa ovat paikalla myös oikeusministeriön ja ulkoministeriön edustajat, jotka vastaavat toisaalta saamelaisten oikeuksiin liittyvistä kysymyksistä Suomessa, ja toisaalta suhteessa Suomen ulkopolitiikkaan. Verkosto on toiminut jo pidemmän aikaa vapaamuotoisena sähköpostin ja vuosittaisten tapaamisten muodossa. Viimeaikaisen kehityksen valossa on tullut mahdollisuus kehittää verkostoa kattamaan myös Pohjoismaisia kollegoita, jotka hoitavat perinteisen tiedon suojaa koskevia kysymyksiä Saamelaisten kotiseutualueella. Tämä kehitys voi myös muuttaa verkoston luonnetta muodollisemmaksi, josta puheenjohtaja teki avauksen ja toivoi kokouksessa keskusteltavan. Puheenjohtaja pahoitteli, ettei ollut päässyt mukaan paikan päälle mutta toivotti erinomaista osallistujille mielenkiintoista ja antoisaa Pohjoismaista kokousta sekä seuraavana päivänä pidettävää varsinaista perinnetietoverkoston kokousta.

Alustus

14:40 Pohjoismainen saamelaissopimus, Uudistettu Saamelaiskäräjälaki, kansainväliset WIPO-sopimukset alueella, mukaan lukien YK:n alkuperäiskansajulistuksen 31 artikla (UNDRIP, 2007)

Kalle Varis Saamelaiskäräjiltä avasi viimeaikaista kehitystä saamelaisten oikeuksien edistämässä, mm. saamelaiskäräjälain uudistusta ja tuoretta Saamelaisten totuus- ja sovintokomission raporttia ja sen toimeenpanoa. Tilanne saamelaisten oikeuksien toteutumisessa on kehittynyt viime vuosina ja

PERINNETIETOVERKOSTON TAPAAMINEN OULU 4-5.2.2026

toivottavasti hyvä yhteistyö jatkuu. Perinteiseen tietoon ja perinteisiin kulttuuri-ilmauksiin liittyvät kysymykset ovat Saamelaiskäräjillä ajankohtaisia ja niiden merkitys kasvaa, kun Totuus- ja sovintokomission raportissa olevia toimenpiteitä aletaan käsitellä. On käytävä läpi, mitä toimenpiteet pitävät sisällään saamelaisten ja valtion viranomaisten kanssa. Tekoäly on iso huoli mutta samalla se on mahdollisuus. Perinnetietoverkoston työ on iso osa tarvittavaa yhteistyötä.

15:00 "Deanu árbevirolaš máhttoráđi" – alustava suunnitelma Norjan ja Suomen Saamelaiskäräjien yhteisestä Tenon perinnetietoneuvostosta

Riitta Orti-Berg Saamelaiskäräjiltä esitteli suunnitelmaa Tenojoen kalastukseen liittyvän perinnetietoneuvoston perustamiseksi. Perinnetiedossa on kyse kumulatiivisesta kollektiivisesta tiedosta, jonka jakaminen yhteisön jäsenten kesken on erittäin tärkeää. Ensivaiheessa mukana ovat Suomen ja Norjan saamelaiskäräjät mutta tavoitteena on, että myös Ruotsin saamelaiskäräjät osallistuvat neuvostoon. Tästä tarkemmin, kun yhteistyö on käynnistynyt.

15:15 Pohjoismaisen yhteistyön lisääminen Suomen Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajuuskaudella 2021 tehdyn työn pohjalta

Anna Vuopala opetus- ja kulttuuriministeriöstä kertoi, että Suomi oli nostanut vuonna 2021 esiin tarpeen edistää myös pohjoismaista yhteistyötä perinteiseen tietoon liittyen ml. saamelaiset ja Grönlannin inuiitit. Saamelaisten mahdollisuus vaikuttaa omissa asioissaan EU-tasolla on edistynyt hyvin vuonna 2023 pidetyn Sámi Summitin jälkeen. Tämä parantaa myös kv-tasolla tapahtuvia neuvotteluja, joiden osalta EU puhuu "yhdellä äänellä".

Pohjoismaista yhteistyötä voi edistää monella tapaa, kuten pohjoismaiden ministerineuvoston korkean tason yhteistyössä tai sen virkamieskomiteoissa. Tällöin on tärkeää ottaa mukaan Saamelainen parlamentaarinen neuvosto (SPN), joka muodostuu kolmen saamelaiskäräjien puheenjohtajista. On myös mahdollista laajentaa tämän perinnetietoverkoston yhteydenpitoa alan asiantuntijoihin Pohjoismaissa. Pohjoismaista yhteistyötä lisäävästä aloitteesta on enemmän tietoa hankeikkunassa: <https://okm.fi/hanketunnus=OKM057:00/2020>

Saamelaisten totuus - ja sovintokomission raportti julkistettiin joulukuussa 2025, joka sisältää konkreettisen toimenpiteen vahvistaa saamelaisten aineettomien oikeuksien suojaa perinteiselle tiedolle. Tämä toimenpide edellyttää yhteistyötä, joka ulottuu koko Sápmin alueelle. Keskusteluissa tuli esiin, että yhteistyön lisäämistä pidetään tärkeänä ja että se voisi ulottua myös laajemmalle arktisen alueen maihin, kuten Kanadaan.

15.30–15.45 Tauko

15:45 Pohjoismaisten kollegojen puheenvuorot ja keskustelua

Hildegunn Bjorgen Norjan museovirastosta toi esiin, että Norjassa yhteistyötä on tehty saamelaisten kanssa mm. aineettoman kulttuuriperinnön sopimuksen piirissä.

Norjan Saamelaiskäräjien edustaja **Siri Wernberg** toi esiin hyvän yhteistyön Suomen saamelaiskäräjien kanssa ja piti yhteistyön lisäämistä Pohjoismaiden kesken positiivisena.

Ruotsin museoviraston edustaja **Maria Nyström (ISOF)** vahvisti, että yhteistyön tarve on olemassa, mutta heillä ei toistaiseksi ole varsinaista roolia saamelaisten perinteiseen tietoon liittyen. Tehtäviin

PERINNETIETOVERKOSTON TAPAAMINEN OULU 4-5.2.2026

kuuluu kuitenkin vähemmistökielet ja arkistokysymykset, joten tämä ulottuvuus saamelaisiin liittyen on tärkeä.

Grönlannin edustaja **Randi Sørensen Johansen** toi esiin, että yhteistyön lisäämisessä kokoukseen olisi hyvä kutsua myös ministeriön kulttuuriosaston virkamiehiä (Kalaallit Nunaat) sekä kulttuuriperinnöstä vastaavia järjestöjä. Grönlannin museon tehtäviin kuuluu yksinomaan inuiittien kulttuuriperinnön turvaaminen, kuten tiedon kerääminen ja levitys mm. kajakkien ja kelkkojen rakentamisen perinteisistä tekniikoista ja vaatteiden ompelemisesta eläinten nahasta. Vuosittaisien painopisteitten mukaan, hankkeet toteutetaan tiiviissä yhteistyössä paikallisten kulttuuritoimijoiden kanssa.

16:30 Yhteenveto

Anna Vuopala totesi, että vaikuttaa siltä, että kiinnostusta ja tarvetta yhteistyön laajentamiselle on. Tältä osin palaamme siis asiaan, kun olemme asiaa pohtineet perinnetietoverkostossa.

Torstai 5.2.2026, Oulun kaupungintalo

Aamuseminaari

9:00 Ajankohtaisen tutkimuksen tai hankkeen esittely

Tekoäly ja saamelainen kulttuuri ja kulttuuriperintö, saamelaiset kielimallit ja niihin liittyvät mahdollisuudet ja haasteet

Inker-Anni Linkola-Aikio Lapin yliopistosta kuvasi DigiCher-hankkeen tavoitetta ja sisältöä. Kyse on EU:n rahoittamasta Horizon-projektista, jonka tavoitteena on kehittää käyttäjälähtöistä lähestymistapaa kulttuuriperinnön digitoimiseen alkuperäiskansojen ja muiden vähemmistöjen asemaa kunnioittavalla tavalla. Tämän lähestymistavan pitäisi varmistaa, että kollektiivinen hyötyjenjako voidaan varmistaa alkuperäiskansoille. Hankkeessa on mukana saamelaisten lisäksi juutalaiset, Italian Ladin kansa sekä karjalaiset mutta esitys keskittyy saamelaisia koskevaan osuuteen.

Hankkeessa on toteutettu pilotteja, joissa on tutkittu nk. CARE-periaatteiden soveltamista kulttuuriperinnön hyödyntämiseen kulttuuriperintölaitoksissa. Periaatteet on luotu GIDA:ssa (Global Indigenous Data Alliance), jossa Rauna Kuokkanen on vastannut saamelaisten tiedon näkökulmasta. CARE periaatteet rakentuvat FAIR-periaatteille datan (löydettävä, saavutettava, yhteentoimiva, uudelleenkäytettävä). CARE-periaatteet ovat 1) kollektiivinen hyöty, 2) oikeus hallita, 3) vastuullisuus ja 4) eettinen käyttö. On tärkeää luoda periaatteet, jotta avoimen tiedon määrää voidaan kasvattaa, ja että on mahdollista saada tietoaineistoa tekoälyn kouluttamiseen, kuten kielimallien kehittämiseen esim. saamen kielillä. Jollei dataa voida hallinnoida, ei voida myöskään korjata kielimallien koulutuksessa tehtyjä, usein länsimaiseen maailmankuvaan perustuvia, virheitä ja vinoumia. Erilaisten työkalujen kehittäminen esim. vanhusten tai opetuksen tarpeisiin edellyttää yhteistyön kehittämistä. Tavoitteen toteutumiseksi on tunnistettu useita vaihtoehtoisia tapoja, kuten lainsäädäntö, lisenssit ja eettisesti suunnitellut palvelut. Tämä on tärkeää myös kulttuuriperintölaitosten julkisen tehtävän toteutumisen kannalta. Tulossa seminaari, jossa hankkeen tuloksia esitellään.

Marko Marjomaa Saamelaiskäräjiltä kertoi kielimallien kehittämistä koskevasta työstä kolmen saamen kielen osalta Suomessa. Puheen tunnistamiseen tarvitaan paljon kielidataa, jota ei ole riittävästi saatavissa. Erityisesti koltansaamen kieli ja myös Inarin saamen kieliaineistoissa on puutteita. Työ edellyttää dataa, osaavia henkilöitä ja jatkuvaa rahoitusta. Useimmiten suurin kieli, pohjoissaame,

PERINNETIETOVERKOSTON TAPAAMINEN OULU 4-5.2.2026

on se, jota ensi sijassa tuetaan. Tromssassa toimii kieliteknologialaitos, jossa myös saamenkielinen sovellus. IDIL pyrkii kasvattamaan kielikorpusta. Meta oli kysynyt saako se käyttää saamenkielistä dataa ja siihen oli vastattu, että ei saa. Kielimallien kehittämiseen liittyy hyvin paljon avoimia juridisia ja filosofisia kysymyksiä. Nykyiset esim. AI Googlen mallit tuottavat loukkaavia kuvia saamelaisista, joissa yhteisön jäsenet näkevät hienovaraiset virheet mitä muut eivät välttämättä näe. On tasa-arvon kannalta tärkeää, että saamelaiset voivat vaikuttaa tähän kehitystyöhön. Lisäksi kielimalleihin liittyy paljon ekologisia kysymyksiä, joka myös edellyttää resursseja

Eeva-Liisa Rasmus-Moilanen Saamelaisalueen koulutuskeskuksesta (SAKK) nosti esiin haasteet liittyen oppilaitoksen opettajien haluttomuudesta osallistua Arctic Skills- kilpailuun perinteisten saamelaiskulttuurialojen osalta, erityisesti käsityötaitot. Koulutusaloja on pyydetty norjalaisten ja ruotsalaisten kollegoiden puolesta jatkamaan ammattitaitokilpailuissa, mutta perinteistä tietoa koskevien kysymysten epäselvyyttä ja niitä koskevien linjausten puute koetaan riskinä kilpailuun osallistumisessa. Oppilaitos on saanut palautetta, että Norjan Saamelaiskäräjillä on aiheuttanut ihmetystä, ettei SAKK ole mukana ja sieltä on ollut tarkoitus lähestyä myös Suomen Saamelaiskäräjiä. Erilaisten yhteisöjen paine epäselvässä tilanteessa aiheuttaa varovaisuutta ja olisi toivottavaa, että tällä haastavalla toimintakentällä olisi myös kannustusta, sillä saamelaisalueen sisäinen yhteistyö yli valtakunnan rajojen vie saamenkäsitöiden arvostusta ja ammattitaitoa eteenpäin. Nuoret tarvitsisivat ylipäänsä myös rohkaisua jatkuvasti vellovan kriittisen ja sisäänpäin käperryttävän keskustelun lisäksi. Lisäksi Rasmus-Moilanen nosti esiin totuus- ja sovintokomission raportin toimenpiteet saamen kielten koulutuksen laajentamisesta ammatilliseen koulutukseen muualle Suomeen. Tämä olisi mahdollista, jos eri laitosten yhteistyötä lisätään ja oppilaitoksia ohjataan tähän jo siitakin syystä, että saamelaisia asuu niin paljon kotiseutualueen ulkopuolella. Myös heidän oikeutensa oman kielen opiskeluun tulisi turvata.

Tauko: kahvi- ja/tai tee

10:00 Perinnetietoverkoston kokous

I varapuheenjohtaja Leo Aikio, Saamelaiskäräjät, oli estynyt, jonka vuoksi Kalle Varis avasi kokouksen mainitsemalla viimeaikaisen kehityksen ja sen tuomat mahdollisuudet edistää saamelaisten oikeuksia Suomessa ja saamelaisten kotiseutualueella.

Uudet verkoston jäsenet: Esa Vienamo Taide- ja kulttuurivirasto KUVIsta esittäytyi lyhyesti.

10:30 Osallistujien ajankohtaiset asiat (10 min./ jäsen)

10.30 Saamelaiskäräjälain uudistuksen vaikutukset viranomaisten ja saamelaisten yhteistoimintaan

Johanna Hautakorpi oikeusministeriöstä kertoi 1.8.2025 uudistuneesta saamelaiskäräjälaista ja erityisesti sen vaikutuksista viranomaisten velvollisuuteen käydä neuvotteluja saamelaiskäräjien kanssa. Uudistuneen lain mukaan neuvotteluita käydään aiempaa matalammalla kynnyksellä, ja velvoite on osin valtakunnallinen. Asiasta julkaistaan ensimmäinen perehdytysmateriaali kansallispäivänä 6.2.2026. Muutoinkin saamelaisasioissa on paljon meneillään, totuus- ja sovintokomission raportin suositukset ovat nyt VNK:n johdolla käsittelyssä ja teeman painoarvo on näkynyt mm. TP Stubbin valtiopäivien avajaispuheessa.

10.40 Ajankohtaista ympäristöministeriöstä

PERINNETIETOVERKOSTON TAPAAMINEN OULU 4-5.2.2026

Lotta Manninen (YM) esitteli YK:n biodiversiteettisopimuksen (CBD) Artiklan 8(j) toimeenpanoa. Artiklan 8 (j) pysyvä toimielin pyrkii varmistamaan Art8(j) työohjelman täysimääräisen toimeenpanon ja alkuperäiskansojen pysyvän ja läpileikkaavan osallistumisen YK:n biodiversiteettisopimukseen liittyvässä työssä. Toimielimen menettelyjen sopiminen on kuitenkin vielä kesken, uuden työohjelman toimeenpano on sen sijaan aloitettu. YM on myös julkaissut raportin "Indigenous Knowledge and Arctic Forests".

Annukka Lyra kertoi, että EU:n Horizon tutkimusohjelmassa on käynnistymässä tänä vuonna uusi teema Resilient Cultural Heritage, jossa mukana tavoite hyödyntää perinnetietoa vahvemmin päätöksenteossa ja osallistaa paikallisyhteisöjä, alkuperäiskansat mukaan lukien, kehittämään keinoja, joilla ilmastonmuutoksen riskeihin voidaan paneutua. Suomen Akatemia avaa ensimmäisen haun näillä näkymin vuoden lopulla.

Keskustelussa nousi esiin toisaalta Saamelaiskäräjälain 9 §:n parannus neuvotteluelvoitteeseen, ja toisaalta rakennetun ympäristön HE, jossa ei kuitenkaan näy ts. erillistä saamelaisen kulttuuriympäristön huomioon ottamista.

11.00 Ajankohtaista YK:n alkuperäiskansa-asioita koskevista neuvotteluista

Janina Hasenson, ulkoministeriö, etänä esitteli kv-ihmisoikeuspolitiikkaa, jonka osana ovat saamelaisten oikeudet, ja joista vastaa Inka Saara Arttijeff osaltaan Saamelaiskäräjillä. On tärkeää edistää alkuperäiskansojen osallistumisoikeutta EDC-foorumissa ja YK:n ihmisoikeusneuvostossa. Alkuperäiskansakysymyksiä on pyritty edistämään EU:n rinnalla mm. Norjan ja Australian kanssa yhteistyössä. Maalis-huhtikuussa aloitetaan valmistautuminen kokoukseen Pohjoismaiden kanssa.

Inka Saara Arttijeff kertoi, että Saamelaiskäräjien KV-vaikuttamisen fokuksessa on ollut EU-vaikuttaminen ja että se on tuottanut tulosta, sillä saamelaisten edustautuminen omissa asioissa EU:ssa Brysselissä on paranemassa. Euroopan parlamentti ja Saamelaiskäräjät ovat allekirjoittamassa yhteistyösopimuksen tämän vuoden aikana. Myös komission kanssa on oltu yhteydessä. Saamelaisasiat ovat kuuluneet DG MARE-pääosastolle mutta tältä osin yhteistyö on vielä alkuvaiheessa. EU-tasolla sekoitetaan YK:n alkuperäiskansajulistus mm. paikallisten yhteisöjen tilanteeseen, joka on tärkeä korjata.

10.50 Ajankohtaista perinteisen tiedon ja aineettomien oikeuksien suojasta (WIPO)

Stiina Löytömäki työ- ja elinkeinoministeriöstä esitteli hallituksen esitysluonnosta maantieteellisten merkintöjen suojasta ja kertoi EU-tasoiseen asetukseen perustuvan maantieteellisiä merkintöjä koskevan sääntelyn yhtymäkohdista perinteisen tiedon ja kulttuuri-ilmausten suojaan.

Itse hallituksen esitys koskee vain kansallisen tason toimeenpanoa edellyttäviä kohtia ja se on menossa eduskuntaan helmikuussa. Viranomaisina Suomessa toimisivat patentti- ja rekisterihallitus sekä TUKES. Kansallinen yhteyspiste olisi EU:n teollisoikeusvirasto EUIPO, koska asetusta sallii tämän pienemmille viranomaisille. Tämä tarkoittaa, ettei PRH:n tarvitse tarkistaa tuottajien ilmoitusta, vaan se vastaanottaa sen, ja välittää EUIPO:lle.

Anna Vuopala toi esiin, että Saamelaisten totuus- ja sovintokomission raportissa on osoitettu lukuisia toimenpiteitä opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalle. Yksi niistä koskee saamelaisten aineettomien oikeuksien vahvistamista. Tästä on aloitettu sisäinen tilannekuvan luominen. Työtä saamelaisten aseman vahvistamiseksi on tehty jo pitkään ja nyt olisi tärkeä arvioida toimenpiteiden toteuttamista yhteisessä prosessissa parlamentaarisen työryhmän menettelyn ja aikataulun puitteissa.

PERINNETIETOVERKOSTON TAPAAMINEN OULU 4-5.2.2026

Lisäksi EU-tasolla on käynnistynyt vuonna 2024 annetun läpinäkyvyyttä patenttihakemuksissa lisäävän WIPO geenivara- ja perinnetietosopimuksen (GRATK) toimeenpanon arviointi. Tässä EU:n komissio on asianmukaisesti ollut yhteydessä Saamelaiskäräjiin saamelaisten näkemyksen huomioon ottamiseksi arviointiprosessissa. Sopimuksen voimaantulo edellyttää, että 15 maata ratifoi sen omaan lainsäädäntöönsä. Maaliskuussa käynnistyy WIPO:n IGC-komitean työohjelma 2026–2027, joka keskittyy nimenomaan perinteistä tietoa ja perinteisiä kulttuuri-ilmauksia koskevan sui generis – eli omaa lajiaan olevan suojan neuvotteluihin. Uutena lähestymistapana on konkreettiset esimerkit kansalliselta ja alueelliselta tasolta suojajärjestelmien toimivuudesta. Näiden avulla on tarkoitus kehittää neuvottelutekstejä konkreettisempaan suuntaan. Vuonna 2027 WIPO:n yleiskokous päättää, kutsutaanko koolle diplomaattikonferenssi vai jatketaanko neuvotteluja. Tulevassa kokouksessa saattaa nousta uudeksi teemaksi generatiivisen tekoälyn vaikutus alkuperäiskansojen kulttuuriin suojaamiseen. Mikäli tekoälyjärjestelmiä on koulutettu liian vähäisellä määrällä alkuperäiskansoja koskevaa tietoa ja ilman vuoropuhelua alkuperäiskansojen kanssa, joista tieto on peräisin, on mahdollista, että tekoäly tuottaa kulttuurisesti epäkunnioittavaa sisältöä.

11.20 Lyhyesti muista ajankohtaisista aiheista

Maija Lumme **puro opetus- ja kulttuuriministeriöstä** kertoi omissa puheenvuorossaan opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuriperintöstrategiasta ja sen toimeenpanosta, jota voi täydentää ja seurata hiljattain avatulla www.kulttuuriperintostrategia.fi -sivustolla, joka on käytössä vuoteen 2030.

Lisäksi esiteltiin Taide, kulttuuri ja moninainen Suomi -toimenpideohjelmaa, sen kulttuuriperintöä koskevien toimenpiteiden toteutusta sekä Kansallisten dialogien -toimintamallia (www.kansalliset-dialogit.fi) ja miten dialogeja on käytetty moninaisuuden toimenpideohjelman, Kulttuuripoliittisen selonteon sekä valtioneuvoston toimenpideohjelman rasmin torjumiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi toimeenpanossa.

Leena Marsio **Museovirastosta** kertoi, että Unescon aineettoman kulttuuriperinnön sopimuksen alla tehdään saamelaisiin liittyvissä asioissa aktiivista yhteistyötä Museoviraston, Norjan Kultudirektoratin sekä Ruotsin Institut för Språk och Folkminnetin sekä kaikkien kolmen maan Saamelaiskäräjien kanssa. Suomen ja Norjan saamelaiskäräjät ovat valmistelleet Interreg Aurora hanketta ”Ä'rbb - Joint Strategy for Cultural Heritage and Traditional Knowledge”, jonka toivotaan käynnistyvän tänä vuonna. Hanke voisi merkittävästi vauhdittaa myös aineettoman kulttuuriperinnön sopimuksen toimeenpanoa ja luettelointia saamelaisalueilla.

Museoviraston koordinoimassa kansainvälisessä hankkeessa LIVIND - (Creative and Living Cultural Heritage as a Resource for the Northern Dimension 2021-2024) pohdittiin kestävyden ja elävän perinnön yhtymäkohtia. Saamelaisneuvosto oli yksi hankkeen kumppaneista ja toteutti myös saamelaiskäsityön IP-oikeuksiin liittyvän pienen pilottihankkeen.

Lisäksi mainittakoon kaksi muuta aineettoman kulttuuriperinnön Interreg Aurora- hanketta, joissa saamelaistoimijat ovat mukana. ICH North- passing on our musical heritage (2023-2025) sekä nyt käynnistytävä jatkohanke ICH Edu North (2026-2028) ovat molemmat Ammattikorkeakoulu Centrian koordinoimia.

- Keskustelua ja kysymyksiä

Keskustelu

Keskusteluissa nousi esiin tarve jatkaa pohjoismaisen yhteistyön laajentamista perinnetietoverkoston kokousten yhteydessä. Yksi mahdollisuus olisi pitää kokous tulevassa Arctic Art Summitissa Umeåssa, kuten Norjan edustaja oli esittänyt. Kokous on jo kesäkuussa, joten arvioitiin, että se tulee

PERINNETIETOVERKOSTON TAPAAMINEN OULU 4-5.2.2026

liian pian. Perinnetietoverkoston laajentamista Pohjoismaihin tai jopa arktiselle alueelle voitaisiin kuitenkin tuoda esiin Summitissa jossakin sopivassa yhteydessä. Toinen vaihtoehto pohjoismaisen yhteistyön edistämiseksi olisi järjestää seuraava perinnetietoverkoston kokous saamelaisen käsityön markkinoiden yhteydessä Ruotsissa, Jokkmokkissa. Markkinat järjestetään yleensä Saamelaisten kansallispäivän (6.2) yhteydessä. Teema kerää Jokkmokkiin runsaasti erilaista muutakin kulttuuritoimintaa.

Kysymys verkoston muuttamisesta muodollisemmaksi esitettiin mutta se ei johtanut kannanottoihin. Vuopala totesi, että verkosto kirjataan OKM:n VAHVA-järjestelmään ja tämän myötä sille avataan nk. Hankeikkuna, jota kautta ulkopuoliset voivat seurata verkoston työtä. Hankeikkunaan pääsee täältä. Teemaa jatketaan seuraavassa kokouksessa. Lisäksi tuotiin esiin, että perinnetietoverkosta voidaan edelleen laajentaa ja kutsua mukaan esimerkiksi Saamelaiskäräjien elinkeinosihteerin verkostoon. Vuopala lupasi, että tästä tehdään erillinen pyyntö kevään aikana.

Anna Vuopala kiitti osallistujia aktiivisesta osallistumisesta ja totesi, että vie eteenpäin ajatusta seuraavan kokouksen järjestämisestä Jokkmokkissa Ruotsissa. Asiaan vaikuttaa matkan aiheuttamat matka- ja majoituskustannukset. Toisaalta, kun perinnetietoverkoston tavoitteena on laajentaa yhteistyötä Pohjoismaihin, on helpompaa saada osallistujia kokoukseen jonkun kokouksen teemaan liittyvän tapahtuman myötä.

OSALLISTUJAT

OKM

ylivohtaja Juha Rintamäki (etänä)

Anna Vuopala

Piia Immonen-Seuguenot (etänä)

Maija Lummepuro

Emma Harju (etänä)

TEM

Stiina Löytömäki

OM

Johanna Hautakorpi

YM

Annukka Lyra (etänä)

UM

Janina Hasenson (etänä)

Saamelaiskäräjät

I varapuheenjohtaja Leo Aikio

Riitta Orti-Berg

Kalle Varis

Marko Marjomaa

Inka Saara Arttijeffer (etänä)

Museovirasto

Leena Marsio

Muut asiantuntijat:

Tuomas Mattila, Helsingin yliopisto (etänä)

Eeva-Liisa Rasmus-Moilanen, Saamelaisalueen koulutuskeskus

Inker-Anni Linkola-Aikio, Lapin yliopisto

Esa Vienamo, Taide ja kulttuurivirasto

Pohjoismaiset osallistujat 4.2.2026

Denmark

PERINNETIETOVERKOSTON TAPAAMINEN OULU 4-5.2.2026

Birgitta Sander Hjortso, Ministry of Culture, Denmark (etänä)

Grönlanti

Randi Sorensen Johansen, Greenland (etänä)

Färsaaret

Kristina Djurhuus Christiansen

Norja

Siri Wernberg, Samediggi, Norway (etänä)

Hildegunn Bjorgen, Arts and Culture Norway, Heritage and Museums (etänä)

Ruotsi

Maria Nyström, Isov (Institutet för språk och folkminnen) (etänä)

VN/5241/2026-OKM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: